บทที่ 2
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและระเบียบวิธีการวิจัย

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ต่อศักดิ์ คำแสน (2543) ได้ทำการศึกษา นโยบายการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยการสำรวจตามแบบสอบถามความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สินเชื่อสาขาธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 ธนาคารจำนวน 21 สาขา เพื่อศึกษาถึงนโยบาย วิธีการ ปัจจัยที่มีผลและปัญหาอุปสรรคในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของ ธนาคารพาณิชย์ ผลการศึกษาพบว่า

- ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นปัจจัยหลักในการคัดเลือกลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้
- ในการประเมินความเป็นไปได้ในการปรับโครงสร้างหนี้พิจารณาจากฐานะทางการเงินของลูกหนี้ และสภาวะเศรษฐกิจของประเทศเป็นปัจจัยหลัก
- วิธีการปรับโครงสร้างหนี้ที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ การลดอัตราดอกเบี้ย การขยายเวลาการชำระหนี้เพิ่มขึ้นและปรับหนี้ระยะสั้นให้เป็นระยะยาว
- ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อความสำเร็จในการปรับโครงสร้างหนี้ คือ ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้
- ลูกหนี้ที่มีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำจะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ได้ ธนาคารพาณิชย์ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการดำเนินคดีกับลูกหนี้
- การปรับโครงสร้างหนี้ใช้ความสมัครใจและไม่ใช้ที่ปรึกษาทางการเงิน
- สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นปัจจัยที่มีผลมากต่อธนาคารพาณิชย์ในการส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้

นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง โดยศึกษากระบวนการในการปรับโครงสร้างหนี้ การให้สินเชื่อจะเน้นสินเชื่อทั่วไปมากกว่าสินเชื่อบุคคล ภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สูงสุด สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการปรับโครงสร้างหนี้ ประกอบด้วย ลูกหนี้ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เข้าใจปัญหาของตนเองและลูกหนี้แต่ละรายมีปัญหาแตกต่างกันและขั้นตอนในการขออนุมัติของธนาคารพาณิชย์ ทั้งนี้ข้อจำกัดของการศึกษาการศึกษานี้ คือ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาในส่วนของธนาคารพาณิชย์เท่านั้น ไม่

ได้รวมถึงองค์กรอื่นที่มีผลต่อการปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวลูกหนี้เอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

เฉลิมศักดิ์ ชุ่มเชื้อ (2544) ได้ทำการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธุรกิจขนาดเล็กของธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการสำรวจตามแบบสอบถามความคิดเห็นของพนักงานสินเชื่อและผู้บริหารธนาคารจำนวน 121 ราย เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ ผลการศึกษาพบว่า

- ธนาคารมีนโยบายและประกาศให้ผู้ปฏิบัติเข้าใจเรื่องการปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- ผู้บริหารเห็นว่านโยบายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ครอบคลุมเรื่องการคาดการณ์ความสามารถดำรงกิจการของลูกหนี้ส่วนพนักงานสินเชื่อเห็นว่าครอบคลุมในประเด็นการชำระหนี้
- วิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่เหมาะสมกับธุรกิจขนาดเล็กมากที่สุด ได้แก่ ลดจำนวนเงินผ่อนชำระต่อเดือนในช่วงเวลาหนึ่ง วิธีขยายระยะเวลาชำระหนี้และวิธีตั้งพักดอกเบี้ยค้างชำระ
- ขั้นตอนการเจรจาไกล่เกลี่ยเป็นความยุ่งยากในการให้ความร่วมมือของลูกหนี้มากที่สุด
- ปัจจัยด้านลูกหนี้สนใจและให้ความร่วมมือแก้ไขปัญหาตลอดจนธุรกิจของลูกหนี้มีศักยภาพในการหารายได้เป็นปัจจัยที่ธนาคารคัดเลือกลูกหนี้

ปัญหาในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เกิดขึ้นทั้งฝ่ายลูกหนี้และปัญหาด้านการดำเนินการภายใน ประกอบด้วย ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำประมาณการกระแสเงินสด การให้ความร่วมมือของลูกหนี้ และปัญหาการวิเคราะห์ด้านการเงิน ส่วนสาเหตุที่ทำให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไม่ประสบความสำเร็จ เกิดจากสาเหตุลูกหนี้ไม่สนใจหรือละเลยไม่ร่วมแก้ไขปัญหา จากสาเหตุสภาพเศรษฐกิจของประเทศไม่เอื้ออำนวย จากสาเหตุลูกหนี้ให้ข้อมูลเท็จ และจากสาเหตุลูกหนี้มีความสามารถในการชำระหนี้ต่างกัน ส่วนอุปสรรคด้านลูกหนี้เป็นเรื่องการไม่ชำระหนี้ตามข้อตกลง ลูกหนี้มีหนี้หลายแห่ง อุปสรรคด้านพนักงานผู้ปฏิบัติเป็นเรื่องภาระงานอื่นที่รับผิดชอบมีมาก และอุปสรรคด้านธนาคารได้แก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์มีความซับซ้อน รถยนต์และเครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่เพียงพอ

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2544) ได้ทำรายงานการวิจัยเรื่อง NPLs แบงก์รัฐ : ส่อเค้าปรับเพิ่มก่อนเริ่ม TAMC สรุปได้ว่า การกำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ในการรับโอนหนี้ด้อยคุณภาพมายัง

บรรษัทบริหารสินทรัพย์ไทย (TAMC)โดยเฉพาะในส่วนธนาคารของรัฐซึ่งคาดว่าจะเป็นการโอน NPLsทั้งหมดของธนาคารรัฐไป แม้ผลหลังการจัดตั้ง TAMC และรับโอนดังกล่าว จะมุ่งหวังเพื่อให้ธนาคารรัฐดังกล่าวเป็น Clean Bank ซึ่งจะเท่ากับว่าเป็นการจัดการปัญหา NPLs ในส่วนนี้อย่างเบ็ดเสร็จในท้ายที่สุดก็ตาม แต่ทั้งนี้ ในช่วงก่อนที่จะมีการจัดตั้ง TAMC ดังกล่าวขึ้นจริง ก็อาจจะโน้มนำให้หนี้ NPLsของกลุ่มธนาคารรัฐดังกล่าวเพิ่มจำนวนขึ้น ด้วยพฤติกรรมของลูกหนี้บางกลุ่มซึ่งคาดหวังว่า TAMC จะให้เงื่อนไขที่ดีและเป็นประ โยชน์กับตนมากกว่าโดยเปรียบเทียบ ตัวเลข NPLs กลุ่มแบงก์รัฐ ณ เดือนกุมภาพันธ์ 2544 มียอดคงค้างเพิ่มขึ้นจากเดือนมกราคม 2544 โดยมียอดคงค้างเพิ่มขึ้นประมาณ 1.26 พันล้านบาท ด้วยสัดส่วน NPLsต่อสินเชื่อที่ขยับเพิ่มขึ้นจากเดือนมกราคม 2544 ที่ร้อยละ 21.34 มาเป็นร้อยละ 21.54 อันเป็นผลจากการเพิ่มขึ้นของยอดหนี้ NPLs รายใหม่ และการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ทำได้จำกัดลงกว่าครึ่งหนึ่งของที่เคยทำได้ในเดือนมกราคม 2544 ผลกระทบจากการโอนหนี้ NPLs ไปยัง TAMCที่จะมีต่อการลดสัดส่วน NPLs ต่อสินเชื่อที่ยังคงเหลืออยู่กับระบบโดยรวมนั้น หากคำนวณบนสมมติฐานเดิมที่คาดว่า หนี้ด้อยคุณภาพของระบบจะถูกโอนมายัง TAMC ทั้งหมดจำนวน 1.35 ล้านล้านบาท โดยแยกเป็นหนี้ธนาคารรัฐประมาณ 1.1 ล้านล้านบาท ขณะส่วนที่เหลือประมาณ 2.5 แสนล้านบาทเป็นของกลุ่มธนาคารเอกชน ก็คงจะทำให้สัดส่วน NPLsที่คงเหลืออยู่กับระบบสถาบันการเงินลดลงมาอยู่ในระดับที่ร้อยละ 8.7

2.2 ระเบียบวิธีการวิจัย

(1) วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์และวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และผลของการดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของธนาคารพาณิชย์ของรัฐในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ในช่วงปี 2541 – 2544 ว่ามีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ไปเป็นจำนวนกี่ราย มูลค่าเท่าใด คิดเป็นร้อยละเท่าใดของเงินให้สินเชื่อ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้

(2) การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ทำการรวบรวมเพื่อนำมาทำการศึกษา ได้มาจาก 2 ด้าน คือ

2.1) ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ใช้วิธีออกแบบสอบถามผู้บริหารระดับสูงที่รับผิดชอบในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของสาขาธนาคารพาณิชย์ของรัฐรวม 7 สำนักงาน ผู้จัด

การสาขาของธนาคารพาณิชย์รวม 31 สาขา และพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ สำนักงานละ 1 คนรวม 38 คน ดังนั้น ผู้ถูกสัมภาษณ์ในการศึกษาเรื่องนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 76 คน

2.2) ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ทำการศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องของธนาคารพาณิชย์และธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามในหัวข้อวิธีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ประสบผลสำเร็จ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จะให้ผู้ตอบแบบสอบถามเรียงลำดับความสำคัญจากน้อยไปมาก แล้วให้คะแนนโดยคำตอบที่มีความสำคัญน้อยที่สุดอันดับ 1 จะให้ 1 คะแนน คำตอบที่มีความสำคัญน้อยอันดับ 2 ให้ 2 คะแนน และน้อยอันดับที่ 3 4 5 6 และ 7 ให้คะแนน 3 4 5 6 และ 7 ตามลำดับ จากนั้นจะทำการหาค่าเฉลี่ยของคำตอบที่ได้แต่ละข้อ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University